

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoyhitymien valtionavustuksista annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoyhitymien valtionavustuksista annettu laki kumottavaksi. Näiden järjestöjen valtionavusta päätettäisiin sen jälkeen niin kuin muiden maatalouden neuvontajärjestöjen valtionavusta.

Lakiehdotus liittyy vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesitykseen ja se tulisi käsitellä samassa yhteydessä kuin tulo- ja menoarvio. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1990 alusta.

PERUSTELUT

1. Pienviljelijäin karjatalouden edistämisestä valtionavustuksella

Karjatalouden edistämistä varten on valtion varoista myönnetty avustuksia pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkkailuyhdistyksille vuodesta 1925 lähtien. Runsaslukuisen pienviljelijäväestön osallistumista karjataloudellisen yhteistoiminnan perusmuotoihin pidettiin tuolloin heidän karjataloutensa edistämiseksi tarpeellisena. Tällainen yhteistyö oli saatavissa aikaan vain valtion tuella. Valtion taloudellisen tuen jatkuvuuden turvaamiseksi säädettiin valtion avun perusteista lailla vuonna 1930.

Lain mukaan oli valtionapua maksettava karjantarkastusyhdistyksille, joiden jäseninä oli 2—8 lypsylehmää käsittävien (pien)karjojen omistajia. Valtionavun suuruus oli laskettava näiden pienkarjojen omistajien lukumäärän ja heidän omistamiensa lehmien lukumäärän mukaan. Myös sonninpitoyhdistyksille ja osuuskunnille, joiden jäsenluku oli viisi ja joiden jäsenten omistamien lypsylehmien keskiluku oli enintään kahdeksan, oli myönnettävä val-

tionapua. 1930-luvun lopulla toimi maassa noin tuhat ”karjantarkastusyhdistystä” ja noin 1700 sonninpitoyhitymää.

Voimassa oleva laki pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoyhitymien valtionavustuksista (418/62) on annettu vuonna 1962. Siihen on tehty eräitä muutoksia vuosina 1969, 1979 ja viimeksi vuonna 1988.

Vuonna 1962 lakia uudistettaessa siinä säädettiin karjantarkkailuyhdistyksille annettavan avustuksen suuruus. Valtionavustuksen tuli kattaa tietty osuus, yhdistyksen sijainnista riippuen 50 tai 60 prosenttia yhdistyksen toimintakustannuksista. Sonninpitoyhitymien, tuolloin oikeastaan jo keinosiemennusyhdistysten, valtionavustuksen suuruus jätettiin kuitenkin edelleen riippumaan siitä, paljonko vuosittain tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetaan varoja. Kun lakia vuonna 1962 uudistettiin, kiinnitettiin samalla erityistä huomiota karjantarkkailun ja -jalostuksen kehittämiseen maan syrjäisillä ja harvaan asutuilla seuduilla, joilla tämän toiminnan katsottiin olevan suuremman määrin kuin muualla maassa valtion tuen tarpeessa.

Vuonna 1979 lakia muutettiin niin, että karjantarkkailuyhdistysten valtionavun suuruus lasketaan 2—20 lypsylehmää käsittävien karjojen perusteella. Nykyisin toimii maassa 81 rekisteröityä karjantarkkailuyhdistystä.

Vuonna 1988 lakia muutettiin niin, että keinosiemennisyhdistyksen valtionavun ehtona olevaa karjojen keskikokoa korotettiin kahdeksasta viiteentoista. Nykyisin maassa on 11 alueellista keinosiemennisyhdistystä.

Keinosiemennystoiminnan kustannuksista valtionapu kattoi vielä 1960-luvulla tuntuvan osan, noin 20 prosenttia. Määrärahan suuruus on kuitenkin jo usean vuoden ajan pysytetty entisellään. Määrärahasta on viime vuosina yli puolet myönnetty Pohjois-Suomen keinosiemennisyhdistykselle. Valtionavun osuus kattaa tämän yhdistyksen menoista nykyisin noin 12 prosenttia. Muiden yhdistysten valtionapu kattaa vain noin 2 prosenttia yhdistysten kustannuksista.

Lakia viimeksi muutettaessa todettiin esityksen perusteluissa, että määrärahan myöntäminen keinosiemennisyhdistysten valtionavustuksiin ei määrärahan pienuuden vuoksi enää vastaa alkuperäistä tarkoitustaan. Tämän vuoksi lainsäädännön tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta on tarpeen arvioida uudelleen.

2. Maatalouden edistämistoiminnan uudelleenjärjestely

Maatalouden ja maaseutuelinkeinojen muuttuminen edellyttää myös näiden elinkeinojen neuvonnan muuttamista. Maatalousneuvonnan kehittämistä koskeneissa selvityksissä on todettu neuvontajärjestöjen suuri määrä ja siitä aiheutuva hajanaisuus näillä neuvonnan aloilla ja toisaalta useissa tapauksissa riittämätön yhteistyö järjestöjen kesken.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuoden 1986 lopulla lähinnä kotieläinneuvontajärjestöjen edustajista kootun neuvotteluryhmän tekemään selvitystä järjestöjen yhteistyön kehittämistä. Selvityksestä käy ilmi, että erityisesti maatalouskeskusten järjestämien kotieläinhoidon neuvonnan ja karjantarkkailuyhdistysten suorittaman karjantarkkailun yhteistyötä olisi mahdollista huomattavasti nykyisestä parantaa niin, että neuvonnan ja tarkkailun tasoa alentamalla saavutettaisiin merkittäviä resurssi-säästöjä. Neuvotteluryhmä piti kuitenkin tar-

peellisena selvittelytyön jatkamista koko maatalousneuvonnan kenttää kattavana.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 4 päivänä marraskuuta 1987 toimikunnan laatimaan selvitystä maatalouden neuvonnan kehittämistarpeista ja voimavarojen kohdentamisesta ja tekemään selvityksen perusteella ehdotukset tarvittavista toimenpiteistä.

Toimikunta ehdotti (komiteanmietintö 1989:6) muun ohella, että karjantarkkailutoiminta ja maatalouskeskusten harjoittama karjatalousneuvonta yhdistettäisiin samaan järjestöön. Toimikunta ehdotti myös maatalousneuvonnan valtionavun myöntämistä koskevan järjestelmän yhdenmukaistamista. Siitä päätettäisiin ehdotuksen mukaan valtioneuvoston päätöksellä.

Toimikunnan ehdotuksen pohjalta neuvontajärjestöt ovat jatkaneet neuvotteluja neuvonnan toimintojen ja organisaatioiden uudistamisesta. Suunnitelmien mukaan karjantarkkailutoiminta liittyy osaksi nykyisten maatalouskeskusten toimintaa vuoden 1990 aikana. Keinosiemennystoiminnan kehittämistä toimikunta ei tehnyt ehdotusta eivätkä keinosiemennisyhdistykset ole osallistuneet neuvotteluihin laajasta neuvonnan uudelleenjärjestämisestä.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan laki pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpityhtymien valtionavustuksista kumottavaksi.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Karjantarkkailuyhdistysten valtioavun suuruus on nykyisin noin 22 miljoonaa markkaa.

Keinosiemennisyhdistysten valtionavustuksen suuruus on jo usean vuoden ajan pysytetty noin 3 miljoonan markan suuruisena.

Esityksellä ei ole sinänsä suoranaisia taloudellisia vaikutuksia. Karjantarkkailuyhdistysten valtionapu ja sen suuruus ei kuitenkaan olisi enää lakisääteinen, vaan siitä päätettäisiin vuosittain tulo- ja menoarviossa ja valtioneuvoston päätöksellä. Vuoden 1990 tulo- ja menoarviossa määrärahat ehdotetaan säilytettäväksi suunnilleen entisen suuruisina.

4. Voimaantulo

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1990 alusta.

Laki

pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoyhitymien valtionavustuksista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoyhitymien valtionavustuksista 27 päivänä heinäkuuta 1962 annettu laki (418/62) siihen myöhemmin tehdyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1989

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo T. Pohjala*

